

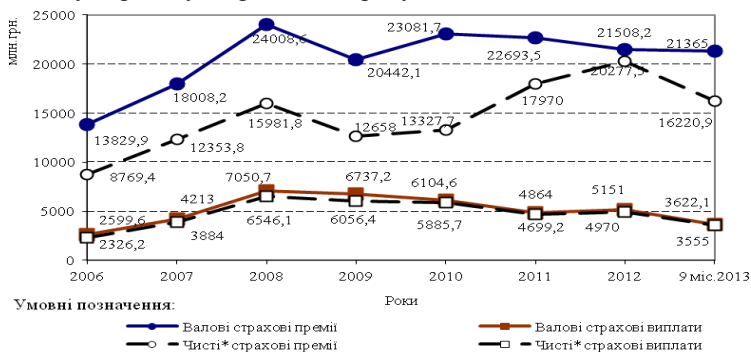
ІНДИКАТОРИ РОЗВИТКУ СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Гориславець П.А.

Національний університет "Львівська політехніка"

Страховання є важливим елементом економічного механізму країни, стан його розвитку багато у чому визначає рівень економічної безпеки країни, впливає на інвестиційний та інноваційний потенціал економіки. Національний страховий ринок є все ще фінансово слабким, нездатним реагувати на дестабілізуючі чинники зовнішнього та внутрішнього середовища. Аналізування тенденцій розвитку страхового ринку дозволить виявити проблеми та окреслити перспективи. Зважаючи на актуальність розвитку страхового ринку в сучасних умовах, питання його становлення та розвитку в Україні досліджували вчені-економісти та практики Базилевич В., Барановський О., Вовчак О., Внукова Н., Залетов А., Мних М., Нечипорук Л., Осадець С., Плиса В., Ткаченко Н., Філонюк А., Фурман В. та інші.

Аналіз страхового ринку дає підстави стверджувати, що фінансова криза значно вплинула на кількісні показники страхового ринку та діяльність страхових компаній, значний негативний вплив спостерігався у другому півріччі 2008 року (проте, за рахунок активної діяльності у першому півріччі 2008 року компаніям вдалось

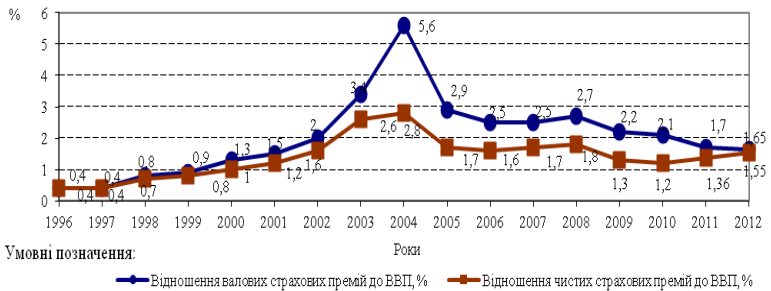
* Чисті страхові премії виплати дорівнюють валовим, зменшеним на обсяг премій виплат із внутрішнього перестраховування

Примітка: Побудовано автором за офіційними даними Нацкомфінпослуг [1].

Рис. 1. Динаміка валових і чистих страхових премій та виплат за 2006-2013 рр.

покращити основні показники за результатами 2008 року у порівнянні із попереднім) та упродовж 2009 року. Так, за даними Нацкомфінпослуг, за результатами 2009 року на 14,9% зменшились обсяги надходжень валових страхових премій, а обсяг чистих страхових премій зменшився на 20,8%.

За результатами 2010 року на 12,9% зросли обсяги надходжень валових страхових премій, а обсяг чистих страхових премій зріс на 5,3%, у 2011 та 2012 рр. обсяг валових премій несуттєво зменшувався (відповідно на 1,7% та 5,2%) при значному зростанні чистих страхових премій (відповідно на 34,8% та 12,8%), а за попередніми даними 2013 року такі тенденції зберігаються. Динаміка цих показників у 2006-2013 рр. показана на рис.1, а співвідношення страхових премій до ВВП (за результатами 2011-2012 рр. практично не змінились) на рис. 2.

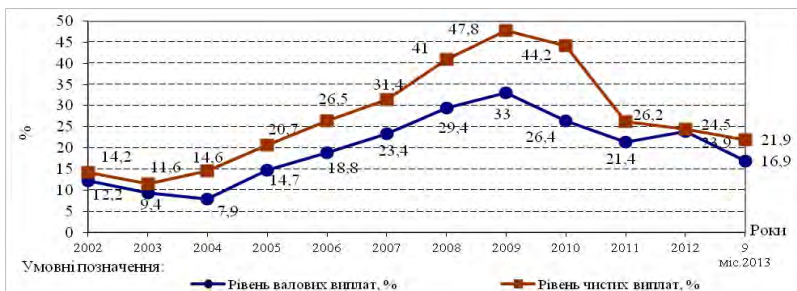

Примітка: Побудовано автором за офіційними даними Нацкомфінпослуг [1].

Рис. 2. Співвідношення страхових премій до ВВП в Україні за 1996-2012 рр.

Позитивним явищем страхового ринку для страхувальників упродовж 2004-2009 рр. було зростання рівня чистих виплат, за результатами 2009 року він сягнув «рекордної» величини – 47,8% (рис.3).

Для компаній, які застосовували демпінгові тарифи, така тенденція призвела до збитковості страхових операцій за окремими видами страхування або й до збитків за підсумками року, тому вони були змушені переглянути структуру страхових портфелів та підвищувати тарифи до економічно обґрунтованого рівня, незважаючи на втрату клієнтів. Внаслідок цього рівень чистих страхових виплат упродовж 2010-2013 рр. знизився практично наполовину, що дозволяє (без врахування структури страхового портфеля) стверджувати про порушення одного із найважливіших принципів страхування – еквівалентності взаємовідносин страховиків та страхувальників.

Примітка: Побудовано авторами за офіційними даними Нацкомфінпослуг [1].

Рис. 3. Динаміка показника рівня виплат по страховому ринку України у 2002-2013 рр.

Обсяги сформованих страхових резервів та сплачених статутних капіталів упродовж 2010-2011 рр. практично не змінювались, а у 2012 р. спостерігається суттєве зростання (на 12,5%), а станом на кінець 3 кв. 2013 року – ще на 10,2%; загальні активи страховиків за 2010-2012 рр. мали тенденцію до зростання, зокрема у 2011 році – на 6,4% у порівнянні із попереднім роком, а у 2012 році – на 16,8%, а станом на кінець 3 кв. 2013 року – ще на 17%. Тобто фінансовий потенціал страховиків у 2010-2011 рр. не змінився, а у 2012-2013 рр. зростав із середнім темпом приросту близько 17%, причому найбільший вплив на це справляло зростання сформованих резервів.

Упродовж досить тривалого часу послуги з автостраховання становлять значну частку вітчизняного ринку страхових послуг. Ці послуги є соціально значимими та значною мірою визначають результати діяльності переважної більшості страхових компаній, які проводять види страхування інші, ніж страхування життя. Основними проблемами сучасного ринку автотранспортного страхування України є зменшення попиту на послуги автостраховання з боку потенційних страхувальників; зростання страхових виплат та підвищення збитковості; відсутність якісної статистичної інформації; недосконалість законодавчого регулювання у сфері автостраховання; низький рівень послуг, що надаються окремими страховиками та наявність випадків шахраювання [2, с. 49-50]. Зменшення попиту зумовлено: невпевненістю у якісному страховому продукті, адекватних страхових тарифах та захисті держави від недобросовісних страховиків; можливістю затягування виплат, що може тривати від трьох місяців до півтора року або відмови від виплат з огляду на порушення умов договору, про які клієнт вперше дізнається уже після настання випадку; заниженням суми виплат через експертів-оцінювачів, які нараховують "потрібний" знос на авто, або ж надмірно

здешевлюють вартість необхідного ремонту [3]. Критеріями надійності страховика з точки зору страхувальника повинні бути [4]: «мультипродуктовість» компанії; якість джерел фінансування її діяльності (зокрема, наявність іноземних інвесторів); юридичний аспект (зміст договору страхування, адекватність страхового тарифу); рівень та якість перестраховання; кваліфікація персоналу компанії; історія роботи компанії на ринку; публічність компанії.

За словами Голови Нацкомфінпослуг Бориса Візірова [5] до 2017 року слід забезпечити збільшення довгострокових інвестицій в економіку України, розширення спектру та підвищення якості страхових послуг, створення системи страхування антитерористичних ризиків, набуття страховиками статусу потужних інституційних інвесторів, забезпечення соціального захисту населення. Для посилення конкурентоспроможності, стійкості та інвестиційної привабливості страхового ринку України у 2014 році Нацкомфінпослуг згідно Концепції розвитку ринку небанківських фінансових послуг України особливу увагу планує приділити підвищенню рівня капіталізації страхових компаній, запровадженню принципів страхового нагляду відповідно до стандартів "Solvency II", оцінці активів страховиків за справедливою вартістю, посиленню ролі актуаріїв в оцінці платоспроможності страховика, запровадженню систем оцінки ризиків у страховиків та європейських стандартів класифікації ризиків у страхуванні [6].

Отже, у 2011-2013 рр. страховий ринок є відносно стабільним, відбувається цінова конкурентна боротьба, страховики вирішують проблеми забезпечення рентабельності окремих страхових продуктів та страхових портфелів загалом в умовах зростання витрат. Важливими завданнями для страховиків є розвиток андеррайтингової політики, оптимізація каналів продажу послуг, пошук джерел капіталізації, формування ефективного інвестиційного портфеля, забезпечення якості активів та платоспроможності компаній.

1. Офіційні звіти Нацкомфінпослуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/sk_III_kv_2013.pdf, http://nfp.gov.ua/files/OgliadRinkiv/SK/SK_IV_kv_%202012.pdf. 2. Сіліна Г.С. Ринок автострахування України: стан, проблеми розвитку та шляхи їх розв'язання в сучасних умовах / Г.С.Сіліна // Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка», 2010. - Вип. 4(3). – с. 49-53. 3. Автострахування-2010: криза прозорості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/publications/2010/05/11/234965/>. 4. Критерии надёжности страховой компании [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.prostrah.com/ukr/articles/all/150/>. 5. Нацкомфінпослуг

представить на обговорення Стратегію розвитку небанківського фінансового ринку до 2017 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/news/457.html>. 6. Нацкомфінпослуг у 2014 році активізує нагляд за фінансовою стійкістю страхового ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/news/337.html>.

ІНВЕСТИВАННЯ САНАЦІЙНИХ ІННОВАЦІЙ В ІНТЕГРОВАНІХ СТРУКТУРАХ

Бондарчук М.К.

Національний університет «Львівська політехніка»

Постановка проблеми. Актуальність дослідження проблематики інвестування санаційних інновацій в інтегрованих структурах (ІС) визначається потребою у новітніх науково обґрунтованих методах санаційного управління економічним процесом. Відповідно до світових тенденцій розвитку економічного та науково-технологічного процесів, потреба в санаційному управлінні виникає не тільки при сталому економічному функціонуванні інтегрованих угруповань, але й при здійсненні структурних зрушень. Практика показує, що кризи в інтегрованих об'єднаннях фінансового і промислового капіталу не тільки можливі, вони відображають власні ритми інноваційного розвитку кожного окремого суб'єкта господарювання. Варто зауважити, що в ІС створюються сприятливі умови для розроблення і впровадження різноманітних нововведень, оскільки у ІС простіше, ніж в окремого учасника об'єднання вирішуються питання фінансування, матеріального забезпечення пошукових робіт, прискореного впровадження нових розробок.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для запобігання негативним фінансовим результатам у діяльності інтегрованих структур необхідно вжити заходи антикризової програми стосовно впровадження нововведень, тобто інновацій. Інновації, як правило, це значні капітало- та наукомісткі нововведення у розвиток основної продуктивної сили (людини), техніки, технології, науки, інформатики, предметів праці. Інновації можуть мати міжгалузевий характер, потребують значних ризикованих інвестицій, розвитку інфраструктури, а також всебічної підтримки з боку держави. Для забезпечення ефективності діяльності ІС інновації є важливим управлінським інструментом. Дослідження дають підстави стверджувати, що